תוراه أور • الباراشات מקץ • مامار 15

נר חנוכה מצוה להניחה כו' משמאל, כדי שתהא...

مصباح حانوكا (חנוכה, Chanukah): الوصية (מצוה) بوضعه على اليسار

◇

إهداء تكريمًا لـ

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

والد الريبي، ريب ليفي يتسحاق

1 **נר חנוכה מצוה להניחה כו׳ משמאל, כדי שתהא מזוזה מימין ונ״ח משמאל. וצ״ל הטעם שאין הנ״ח ג״כ מימין כמו המזוזה.**

«مصباح حانوكا: وصية (**מצוה**, mitzvah) أن يوضع»، إلخ، «على اليسار، لكي تكون الرقعة المثبّتة على قائم الباب (**מזוזה**, mezuzah) على اليمين، ومصباح حانوكا على اليسار». وينبغي أن نفهم سبب عدم وضع مصباح حانوكا أيضًا على اليمين، مثل **מזוזה**.

אך יובן בהקדים ביאור מ״ש כל אשר חפץ ה׳ עשה. וכתיב בדבר ה׳ שמים נעשו.

لكن يتضح هذا بعد التمهيد بشرح ما كُتب: «كل ما أراده **ה׳** فعله»؛ وكُتب: «بكلمة **ה׳** صُنعت السماوات».

2 **ובע״מ** [ובעשרה מאמרות] **נברא העולם שהיו מאמר ודבור. ולא נברא בחפץ ורצון בלבד. והענין כי הנה נודע שלכל הדברים יש חומר וצורה שהחומר הוא ענין הדבר ההוא בכללות דהיינו להיות שמים או ארץ או שמש וירח.**

«بأقوال عشرة خُلِق العالم»؛ وكانت تلك الأقوال قولًا وكلامًا، ولم يُخلَق بمجرد الرغبة والإرادة. وبيان الأمر: معلوم أن لكل الأشياء مادةً وصورةً. والمادة هي حقيقة الشيء على وجه العموم؛ أي كونه سماءً أو أرضًا أو شمسًا أو قمرًا.

והצורה הוא כל ציור וכל תמונה במראה ושטח שיש לכל דבר בדמותו בצלמו על איזה אופן נעשה

أما الصورة فهي كل شكل وهيئة، في المظهر والسطح، يكون عليهما كل شيء «على مثاله، وفق صورته»؛ أي الكيفية التي صُنع بها،

כמו השמים והארץ הם כדורים ומן הארץ לרקיע כו׳ והשמש והירח הם גלגלים מאירים כו׳. וכן עד״ז בכל דבר נברא.

كما أن السماء والأرض كرتان، ومن الأرض إلى الفلك، إلخ؛ والشمس والقمر أجرام مضيئة، إلخ. وهكذا أيضًا تكون الحال في كل شيء مخلوق.

3 **והנה החומר נברא בדבר ה׳ ובע״מ** [ובעשרה מאמרות] **שבמאמר יהי אור נתהווה בחי׳ האור מאין ליש. וכן במאמר יהי רקיע נתהווה הרקיע מאין ליש.**

והנה المادة خُلقت بكلمة **ה׳** وبالأقوال العشرة: فمن خلال القول «ليكن نور» نشأ جانب النور من العدم (**אין**، ayin) إلى شيء (**יש**، yesh)؛ وكذلك، من خلال القول «ليكن فلك»، نشأ الفلك من العدم إلى شيء.

אבל אופן צורת הרקיע בדמותו בצלמו הוא נעשה בחפץ ה׳ שלא בא לכלל גילוי בדבור או מאמר.

لكن هيئة الفلك، «على صورته، على مثاله»، صُنعت بإرادة **ה׳**، التي لم تبلغ حدّ الظهور في كلام أو قول.

4 **והנה מה שנברא החומר במאמר ודבור ולא נברא הכל בחפץ ה׳ ורצונו בלבד היא מפני שאז לא הי׳** [היה] **גילוי מאין ליש רק שהיה העולם בטל במציאות ממש**

والآن، فإن سبب خلق المادة بالقول والكلام، لا أن تُخلق الأشياء كلها بمجرد رغبة **ה׳** وإرادته، هو أنه عندئذٍ لم يكن ليحدث انكشاف من لا شيء إلى شيء، بل لكان العالم بلا وجود مستقلٍّ على الإطلاق.

רק עיקר גילוי היש הוא ע״י דבר ה׳ כי הוא צוה ונבראו

لكن الانكشاف الأساسي لوجود «الشيء» إنما يكون بكلمة **ה׳**: «لأنه أمر فخُلقوا».

פי׳ צוה מלשון מצות המלך כי מלכותך מכ״ע [מלכות כל עולמים] **אין מלך בלא עם שבחי׳ מלכות היא בחי׳ התנשאות והסתלקות שלא יאיר ויתגלה אלא בבחי׳ שם בלבד.**

و«أمر» (**צוה**, tzivah) هنا بمعنى «أمر الملك»، فإن «ملكك مُلك على جميع العوالم» [و]«لا ملك بلا شعب». فمستوى الملكوت (**מלכות**, Malchus) هو مستوى من التعالي والاحتجاب، فلا يشرق ولا ينكشف إلا في صورة اسم فحسب.

5 **וזהו יהללו את שם ה׳ כי הוא צוה ונבראו כמו עד״מ מלך ב״ו** [בשר ודם] **שמלכותו היא שמו לבד אשר נקרא על מדינתו**

وهذا هو [معنى] «ليسبّحوا اسم **ה׳** (Havayah)، لأنه أمر فخُلِقوا»: كما في المثل، ملك من لحم ودم، ملكه ليس إلا اسمه، الذي يُطلق على بلاده،

אבל לא בבחי׳ התלבשות כח הפועל בנפעל ממש והתלבשות כח הפועל בנפעל הוא למטה בע׳ [בשבעים] **שרים שר של מים שר של כו׳ שהם משמרי האופנים.**

لكن لا على نحو التلبّس الفعلي لقوة الفاعل بالمفعول. أما تلبّس قوة الفاعل بالمفعول فيكون في الأسفل، لدى الأمراء السبعين (أمير الماء، وأمير كذا، إلخ)، الذين هم من رواسب فئة الملائكة (**אופנים**, Ofanim).

6 **ויש גבוה מעל גבוה שמקבלים ג״כ דרך עילה ועלול עד המלאכים שהם שכלים נבדלים. שהם פני ארי׳** [אריה] **פני שור שבמרכבה.**

وهناك [كائنات] «أعلى من العالي» تتلقى هي أيضًا بطريق العلة والمعلول، وصولًا إلى الملائكة، وهي عقول مفارقة؛ فهذه هي وجه الأسد [و]وجه الثور في المركبة.

אבל החיות של פני שור פני ארי׳ [אריה] **הוא יש מאין ממש. דהיינו שהמשכת החיות אשר להם הוא בבחי׳ אין והארה בעלמא שהוא בחי׳ שם בלבד ומזה נעשה גילוי היש.**

لكن قوة الحياة لوجه الثور [و]وجه الأسد هي حقًا شيء من لا شيء. أي إن إنزال قوة الحياة التي لهما يتم في مرتبة «اللاشيء» ومجرد إشعاع، وهذا ليس إلا مرتبة الاسم وحده؛ ومن هذا ينشأ ظهور «الشيء».

אך תכלית בריאת יש מאין הוא כדי להיות היש בטל לאין ונגלה כבוד ה׳ למטה כמו למעלה.

لكن الغاية من خلق شيء من لا شيء هي أن يكون «الشيء» في حالة إبطال الذات أمام «اللاشيء»، وأن يُكشَف «مجد **ה׳**» في الأسفل كما في الأعلى.

7 **וכמו שיהיה לע״ל** [לעתיד לבוא] **כי עין בעין יראו כו׳ וזה תלוי בעבודתנו כל ימינו היום לעשותם. וכל ישראל יש להם חלק לעוה״ב** [לעולם הבא].

كما سيكون الأمر في الزمن الآتي: «لأنهم سيرون عينًا بعين»، إلخ. وهذا يتوقف على خدمتنا طوال أيامنا، «اليومَ للعمل بها». و«لكل إسرائيل نصيب في العالم الآتي».

וצריך כ״א [כל אחד / כל אחת] **להמשיך בחלקו גילוי זה להיות בטול היש והוא מחמת ההתבוננות בגדולת א״ס ב״ה שאתה הוא קודם שנבה״ע** [שנברא העולם] **ואתה הוא כו׳**

وعلى كل واحد أن يُنزِل هذا الكشف في نصيبه، لكي يتحقق إبطال الذات (**ביטול**, bittul) للوجود المتعيّن (**היש**, yesh). وهذا يأتي من التأمل في عظمة اللامتناهي (**אין סוף**, Ein Sof)، جلّ جلاله: «إنك أنت هو قبل أن يُخلق العالم، وأنت هو»، إلخ،

בלי שום שינוי כי אני הוי׳ לא שניתי שאין העולם מעלים לפניו ית׳ וכחשיכה כאורה שאין ההעלם וההסתר אלא לעיני בשר שלנו.

من دون أي تغيير، لأن «أنا **הוי׳** لم أتغير»؛ فالعالم لا يحجب عنه شيئًا، جلّ جلاله، و«الظلمة كالنور»، لأن الستر والخفاء لا وجود لهما إلا بالنسبة إلى أعيننا البشرية.

אבל קמיה כולא כלא חשיב ממש ומעלה ומטה שוין לפניו שנמצא למטה כמו למעלה ממש.

لكن «كل شيء لا يُعتدّ به أمامه حقًّا»، ويستوي الأعلى والأسفل أمامه، فهو موجود في الأسفل كما هو موجود في الأعلى تمامًا.

8 **וא״כ גם בחי׳ היש בטל אליו ית׳. וזהו כי גדול ה׳ ואדונינו מכל אלקים.**

إذا كان الأمر كذلك، فإن مرتبة «الشيء» أيضًا تخضع له بإبطال ذاتها، تبارك. وهذا [هو معنى] «لأن **ה׳** عظيم، وسيّدنا فوق جميع **אלקים**».

ופי' מכל אלקים הם ק"ך צירופי אלקים המעלימים ומסתירים אור ה' וקדושתו לבלתי יתגלה אוא"ס [אור אין סוף] **ב"ה כמו שהוא שלא יתבטלו העולמות במציאות.**

ومعنى «فوق جميع **ألقيم**» هو تركيبات اسم **ألقيم** المئة والعشرون، التي تحجب نور **הוי'** وقداسته، لكيلا ينكشف النور اللانهائي (**אור אין סוף**, Or Ein Sof)، تبارك، كما هو؛ إذ لو انكشف كذلك لبطلت العوالم في وجودها؛

אלא שיהא נראה העולם ליש ודבר נפרד. אבל אור הוי' הוא גדול על כולם ומושל על כולם להיות היש בטל.

بل لكي يبدو العالم «شيئًا» وكيانًا منفصلًا. لكن نور **הוי'** أعظم منها جميعًا ويسودها جميعًا، حتى يظل «الشيء» خاضعًا له بإبطال ذاته.

(וזהו כי אני ידעתי כי גדול כו'. אני זו כנס"י [כנסת ישראל]**. אבל העכו"ם** [העובדי כוכבים ומזלות] **אומרים עזב הוי' את הארץ. ופרעה אמר לא ידעתי את הוי' כו'. ולכן נאמר ביתרו אחר שנתגייר עתה ידעתי כי גדול הוי' כו')**

(وهذا [هو معنى] «فإني أعلم أن [ה'] عظيم»، وما إلى ذلك. و«أنا» هي جماعة إسرائيل. أما عبدة الأوثان فيقولون: «تخلّى **הוי'** عن الأرض»؛ وقال فرعون: «لا أعرف **הוי'**»، وما إلى ذلك. لذلك قيل عن يثرون (**יתרו**)، بعد أن اعتنق اليهودية: «الآن عرفت أن **הוי'** عظيم»، وما إلى ذلك.)

והיינו לפי שכל אשר חפץ הוי' נמשך ועשה גם בשמים ובארץ שכולם יש להם ציור ותמונה מבחי' חפץ ורצון הוי' שלא בא לידי גילוי בדבור ומאמר שהוא הפועל הישות.

وذلك لأن «كل ما شاءه **הוי'**» يُمدّ إلى أسفل، وقد «صنع» [ذلك] أيضًا «في السماوات والأرض»؛ إذ إن لكلها هيئة وصورة مستمدتين من مستوى أو جانب (**בחינה**, bechinah) الرغبة والإرادة (**רצון**, ratzon) لاسم **הוי'**، اللتين لم تنكشفا في الكلام والقول، اللذين يُحدثان الوجود بوصفه «شيئًا» (**ישות**, yeshus).

9 **וזהו ענין שיתף מדה"ר** [מדות הרחמים]**. שבכל מע"ב** [מעשה בראשית] **כתיב ויאמר אלקים ואח"כ שיתף מדה"ר** [מדות הרחמים] **דכתיב ביום עשות ה' אלקים כו'.**

وهذا هو معنى «قرن صفة الرحمة»: ففي رواية عمل الخلق كله ترد عبارة «وقال **ألقيم**»، أي اسم **ألقيم** (**אלקים**, Elokim)؛ ثم قرن بها صفة الرحمة، كما ورد اسم **ה'** (**הוי'** / **שם הוי'**, Havayah) في قول التوراة: «في اليوم الذي صنع فيه **ה' ألقيم**»، إلخ.

וזהו למה יאמרו הגוים איה נא אלהיהם שבחי' אלקות הוא בבחי' איה דהיינו בבחי' הסתלקות לפי שאומרים עזב הוי"ה את הארץ

وهذا هو [معنى] «لماذا تقول الأمم: أين، الآن، **אלהיהם**؟»: أي إن الألوهية في حال «أين»، أي في حال الاحتجاب، لأنهم يقولون: «**הוי'** قد ترك الأرض»،

ואין העולם מתנהג אלא בבחי' אלקים שהוא שם הצמצום והסתלקות להיות העולם יש ודבר נפרד אבל באמת כל אשר חפץ הוי"ה עשה.

و[أن] العالم لا يُدار إلا من خلال مستوى **אלקים**، وهو اسم الانكماش (**צמצום**, tzimtzum) والاحتجاب، لكي يكون العالم «شيئًا» (**יש**, yesh [موجودًا قائمًا بذاته]) وكيانًا منفصلًا. لكن الحق أن «كل ما شاء **הוי'** فعله».

10 **ועל ענין זה מדבר כל המזמור שלמעלה מזה הים ראה וינוס כו'. ההופכי הצור כו'.**

ويتحدث المزمور السابق كله عن هذا الأمر: «رأى البحر فهرب»، إلخ؛ و«الذي يحوّل الصخر»، إلخ.

שמספר בשבח מעלת שם הוי"ה המושל על שם אלקי' ומשנה הטבע מצור החלמיש שהוא מיסוד האש וממנו מוציא מים

فهو يروي مدح علو اسم **הוי'** (**הוי'** / **שם הוי'**, Havayah)، الذي يحكم اسم **אלקים** (**אלקים**، Elokim) ويغيّر الطبيعة: [كما في] صخرة الصوّان، وهي من عنصر النار، ومنها يُخرج الماء.

והיינו לפי ששם אלקים שהוא הצמצום ומעלים להיות בבחי' יש ע"פ הטבע המוטבע בכל דבר לפי מזגו ותכונתו הוא בטל לגבי שם הוי"ה המושל עליו שהוא ענין גילוי אוא"ס [אור אין סוף] **ב"ה שכשמו כן הוא. ולכן גם הים ראה וינוס כו':**

وذلك لأن اسم **אלקים**، وهو الانكماش (**צמצום**، tzimtzum) والحجاب الذي يجعل [الأشياء] في حالة «شيء» بحسب الطبيعة المغروسة في كل شيء، وفقًا لمزاجه وخصائصه، يكون في حالة إبطال الذات (**ביטול**، bittul) أمام اسم **הוי'** الذي يحكمه؛ وهذا هو انكشاف النور اللانهائي (**אור אין סוף**، Or Ein Sof)، مبارك هو، إذ هو كما اسمه. ولذلك أيضًا «رأى البحر فهرب»، إلخ.

11 **והנה כאשר יתבונן וישכיל כל זה האדם. אזי תכלה ותכסוף נפשו ליבטל אליו ית' עד שתחפץ להתפשט מתענוגי עוה"ז ולהפך לבו לגמרי ולדבקה בו וכמ"ש מי לי בשמים כו'.**

والآن، حين يتأمل الإنسان كل هذا ويدركه، فإن نفسه لتتوق وتحنّ إلى أن تُبطِل ذاتها أمامه، جلّ شأنه، حتى ترغب في أن تتجرّد من لذّات هذا العالم، وأن تقلب قلبه كله، وأن تلتصق به، كما هو مكتوب: «من لي في السماء؟...»

ובזוהר אמרו מאן דלא טעים מרירו למיתקו ומהפך חשוכא לנהורא לית ליה חולקא הכא שצריך להפוך טעם מרירו למיתקא.

وقالوا في زوهار (**זהר**): «من لا يذوق المرارة [محوَّلةً] إلى حلاوة، ولا يحوّل الظلمة إلى نور، فلا نصيب له هنا». إذ ينبغي تحويل طعم المرارة إلى حلاوة.

12 **ומרירו הן תאוות עוה"ז ותענוגים שמושפעים מהיכלות הקליפות. שאין לך דבר למטה שאין לו היכל למעלה כנגדו שממנו בא תוצאת הדבר ההוא והשפעתו.**

والمقصود بـ«المرارة» رغبات هذا العالم ولذّاته التي تفيض من حجرات القشور (**היכלות**, heichalos; **קליפות**, kelipos). فليس في الأسفل شيء لا تقابله حجرة في الأعلى، ومنها يخرج ذلك الشيء ويتلقى فيضه.

וכל תענוגי עוה"ז אפי' [אפילו] **דבר קל ואפי'** [ואפילו] **המסלסל בשערו הנה החיות ההוא נמשך מהיכלות הטומאה.**

وكل لذّات هذا العالم، حتى الأمر التافه، بل حتى مَن يُجعِّد شعره، فإن قوة الحياة (**חיות**, chayus) تلك تنجذب من **היכלות** النجاسة.

13 **ולכן נענש יוסף בשבתו בבית האסורים י"ב שנה על שהיה מסלסל בשערו כדאיתא בגמרא ע"פ ויהי יוסף יפה תואר ויפה מראה מיד ותשא אשת אדוניו כו'.**

لذلك عوقب يوسف (**יוסף**) بأن أمضى اثنتي عشرة سنة في السجن، لأنه كان يُجعِّد شعره، كما ورد في الجمارا (**גמרא**, Gemara) عند تفسير الآية: «وكان يوسف حسن الهيئة وحسن المنظر»؛ وعلى الفور: «فألقت امرأة سيده [عينيها] عليه»، إلخ.

וצריך להפוך לבו לטעום ממש למיתקא טעמו וראו כי טוב ה'. אז תתענג על הוי"ה.

وينبغي للمرء أن يقلب قلبه، ليذوق الحلاوة حقًّا: «ذوقوا وانظروا أن اسم **ה'** (**הוי'** / **שם הוי'**, Havayah) طيب». «حينئذٍ تتلذذ بـ**הוי'** / **שם הוי'**».

14 **וזה הי'** [היה] **ענין הקרבנות שנהפך חלב מנפש בהמה ועולה ונכלל באש שלמעלה אשר תאכל על המזבח להיות אשה ריח ניחוח לה'. וכמו"כ** [וכמו כן] **תהיה התפלה שהיא במקום הקרבנות להלהיב נפשו באש שלמעלה ולהתענג על הוי"ה.**

وهذا هو معنى القرابين: أن الشحم الآتي من النفس الحيوانية (**נפש בהמה**, nefesh behemah) يتحوّل، ويصعد ويندرج في النار العلوية التي تلتهم على المذبح، ليكون «قربانًا محرقًا، رائحةً طيبةً مرضيةً لاسم *ה'* (**הוי'** / **שם הוי'**، Havayah)». وهكذا تكون الصلاة أيضًا، إذ تقوم مقام القرابين: أن تُلهِب النفس بالنار العلوية، فتجد لذّتها في **הוי'** / **שם הוי'**.

15 **וענין אתהפכא חשוכא לנהורא. הוא שחשך הגשמי של עוה"ז מעשה שמים וארץ שנראים ליש ודבר גשמי יתהפך לנהורא להיות בו גילוי אוא"ס** [אור אין סוף] **ב"ה להיות היש בטל אליו ית' ונגלה כבוד ה' למטה כמו למעלה.**

ومعنى «تحويل الظلمة إلى نور» هو أن تنقلب الظلمة المادية لهذا العالم، أي صُنْع السماء والأرض، مما يبدو «شيئًا» وكيانًا ماديًا، إلى نور؛ فينكشف فيه النور اللانهائي (**אור אין סוף**, Or Ein Sof)، تبارك وتعالى، ويكون وجود «الشيء» في حالة إبطال الذات أمامه تعالى، ويتجلّى «مجد *ה'*» في الأسفل كما في الأعلى.

16 **והיינו שע"י בחי' טעים מרירו למיתקא שהוא ממטה למעלה להפוך לבו ותאוות עוה"ז לדבקה בו ית' בתשוקה וצמאון כו'**

أي إنّه بفضل مستوى «تذوّق المرّ [بعد تحويله] إلى حلو»، وهو سيرٌ من الأسفل إلى الأعلى، بتحويل قلب الإنسان ورغبات هذا العالم لكي يلتصق به تعالى بشوق وعطش، إلخ،

יאיר אור ה' מלמעלמ"ט [מלמעלה למטה] **במקום החשך של העוה"ז שלא יהיה העולם מעלים אור ה' וקדושתו**

سيشرق نور *ה'* من الأعلى إلى الأسفل في موضع ظلمة هذا العالم، كيلا يحجب العالم نور *ה'* وقداسته.

וזהו ג"כ ענין נר מצוה ותורה אור נר מצוה היא בחי' העלא' [העלאת / העלאה] **מלמטלמ"ע** [מלמטה למעלה] **ותורה אור היא בחי' ההמשכה מלמעלמ"ט** [מלמעלה למטה] **וע"י בחי' נר מצוה בא אור התורה:**

وهذا أيضًا هو معنى «الوصية (**מצוה**) سراج، والتوراة (**תורה**) نور»: «الوصية سراج» هي مستوى الصعود من الأسفل إلى الأعلى، و«التوراة نور» هي مستوى الجذب من الأعلى إلى الأسفل؛ وبواسطة مستوى «الوصية سراج» يأتي نور التوراة.

17 **וביאור הדבר. הנה צ״ל ענין אותיות מה ענינם. כי הנה האותיות נחלקות במבטא ע״י ה׳ מוצאות הפה. אחה״ע מהגרון כו׳.**

توضيح الأمر: ينبغي الآن بيان ماهية الحروف. فالحروف تتمايز في النطق بواسطة مخارج الفم الخمسة: **אחה״ע** (Alef, Ches, Hei, Ayin)، وهي تخرج من الحلق، إلخ.

והנה אין המוצאות כלי המבטא דומים לכנור שהוא כלי הנגון שבנגן המנגן עליו מוציא קול שהקול ההוא בא מן תנועת הכנור שמוציא את הקול.

أما مخارج الفم، أي أدوات النطق، فليست كالقيثارة، وهي آلة موسيقية: فعندما يعزف عليها العازف، تُصدر صوتاً، وينشأ ذلك الصوت من حركة القيثارة التي تُصدره.

משא״כ האותיות אינן באות מחמת תנועות כלי המבטא שהן ה׳ מוצאות הפה שהרי מאליהן ומעצמן יוצאות תנועות האותיות בלי שום הכנה וכוונה מכוונת באדם להניע הלשון לאותיות דטלנ״ת. או השפתים לאותיות בומ״ף.

لكن الأمر ليس كذلك بالنسبة إلى الحروف: فهي لا تنشأ بفعل حركات أدوات النطق، وهي مخارج الفم الخمسة. إذ إن حركات الحروف تخرج تلقائياً ومن تلقاء نفسها، من غير أي إعداد أو قصد متعمد لدى الإنسان لتحريك لسانه من أجل حروف **דטלנ״ת** (Dalet, Tes, Lamed, Nun, Tav)، أو شفتيه من أجل حروف **בומ״ף** (Beis, Vav, Mem, Pei).

אלא אדרבה האותיות מניעות את הלשון לאותיות דטלנ״ת והשפתים לאותיות בומ״ף והאותיות מצד עצמן הן מושרשות בנפש עצמה.

بل على العكس، فالحروف هي التي تحرّك اللسان من أجل حروف **דטלנ״ת** (Dalet, Tes, Lamed, Nun, Tav)، والشفاه من أجل حروف **בומ״ף** (Beis, Vav, Mem, Pei)؛ والحروف في ذاتها متجذرة في النفس نفسها.

18 **והנפש היא המוציאה אותן מההעלם אל הגילוי מתחלה באותיות המחשבה ואח״כ באותיות הדבור. וז״ש** [וזהו שכתוב] **ויהי האדם לנפש חיה.**

والنفس هي التي تُخرجها من الخفاء إلى الظهور، أولًا في حروف الفكر، ثم في حروف الكلام. وهذا ما كُتب: «وصار الإنسان نفسًا حيّة (**נפש חיה**, nefesh chayah)».

ות"א [ותרגום אונקלוס] **לרוח ממללא שבחינת האותיות הן בבחי' חיה. כי יש באדם נפש רוח נשמה חיה. נפש הוא בחי' אותיות מחשבה ודבור.**

ويترجم أونكيلوس [ذلك] بعبارة «روح ناطقة»، لأن الحروف من مرتبة **חיה**. إذ توجد في الإنسان النفس (**נפש**, Nefesh)، والروح (**רוח**, Ruach)، والنفس (**נשמה**, Neshamah)، والحياة (**חיה**, Chayah). والنفس هي مرتبة حروف الفكر والكلام.

19 **ורוח הוא הבל הלב שהוא קול כלול מאש רוח ומים כנודע ונשמה היא בחי' השגת השכל ונשמת שדי תבינם.**

ومستوى الروح (**רוח**, Ruach) هو نَفَس القلب، أي الصوت المؤلَّف من النار والهواء والماء، كما هو معروف. وأما مستوى النفس (**נשמה**, Neshamah) فهو الفهم العقلي: «ونَفَسُ **שדי** يمنحهم الفهم».

וחיה היא בחי' חכמה דהיינו מקור החכמה שלמעלה מן ההשגה ושם הוא שרש האותיות אלא שקבען בפה ולא שבראן שם בפה

ومستوى الحياة (**חיה**, Chayah) هو مستوى الحكمة (**חכמה**, Chochmah)، أي مصدر الحكمة الذي يعلو على الفهم؛ وهناك جذر الحروف. وإنما «وضعها في الفم»، لا أنه خلقها هناك، في الفم؛

כי בריאותם והתהוותם בשרשם הוא למעלה בבחינת חיה ומשם נמשכו ונתחלקו לכ"ב אותיות לדבר בם איש ואיש כלשונו.

لأن خلقها ووجودها، في أصلها، إنما هو في الأعلى، في مستوى الحياة؛ ومن هناك سُحبت إلى أسفل وانقسمت إلى اثنين وعشرين حرفًا، لكي يتكلم بها كل إنسان بحسب لغته.

20 **ובזה יובן ענין מארז"ל** [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] **שמט"ט** [שמטטרון] **קושר קשרים לקונו מתפלותיהן של ישראל.**

بهذا يتضح قول حكمائنا، **ז"ל**، إن متاترون (**מט"ט**) يعقد عُقَداً لخالقه من صلوات إسرائيل.

כי הנה המלאכים מעלים התפלות לפי שדבור האדם הוא גשמי והמלאכים הם רוחני' [רוחניים] **שהדבור שלהם הוא כמו מחשבה שלנו וע"י המלאך המקבל התפלה מזדככת התפלה מגשמיות לרוחניות ע"י המלאך ההוא.**

فالملائكة يرفعون الصلوات، لأن كلام الإنسان مادي، بينما الملائكة روحانيون، وكلامهم أشبه بفكرنا؛ وبواسطة الملاك الذي يتلقى الصلاة، تتنقّى الصلاة من المادية إلى الروحانية بواسطة ذلك الملاك.

21 **והנה גבוה מעל גבוה עד עולם העליון שבו משכן מט״ט** [מטטרון] **והוא קושר כתרים שלמעלה מן הראש ומוחין.**

وهكذا، [يمتد الأمر] «أعلى من الأعلى»، حتى العالم العلوي الذي فيه مسكن متاترون (**מט״ט**)؛ وهو يربط تيجانًا فوق الرأس والقوى العقلية (**מוחין**, mochin).

וע״י זה ממשיך אותיות חדשות. כי הנה התפלה היא בקשת יה״ר [יהי רצון] **שיתהווה בחינת רצון**

ومن خلال ذلك يجذب إلى أسفل حروفًا جديدة. فالصلاة طلبٌ: «لتكن الإرادة (**רצון**, ratzon)» («**יהי רצון**», Yehi ratzon)، أي أن ينشأ مستوى من **רצון**.

שכמו שכבר נמשך רצה״ע [רצון העליון] **בחכמה. הנה החכמה מחייבת ע״פ התורה אין יסורים בלא עון שהעון גורם יסורים ח״ו** [חס ושלום] **אבל ע״י התפלה יה״ר** [יהי רצון] **נמשך רצה״ע** [רצון העליון] **שלמעלה מבחינת חכמה ושם הוא רחמים פשוטים ורבו פשעיך כו׳.**

فكما أن **רצון** العلوي قد جُذب من قبل إلى **חכמה** (الحكمة)، فإن **חכמה** تقضي، وفقًا للتوراة، بأنه «لا آلام بلا إثم»، لأن الإثم يجلب الآلام، لا سمح **ה׳**. لكن بالصلاة، «يهي راتسون»، يُجذب **רצון** الذي فوق مستوى **חכמה**، وهناك تكون رحمة محضة، و«كثرت آثامك»، إلخ.

22 **וזהו שארז״ל** [שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] **כשישראל אומרים יהא שמו הגדול מבורך כו׳ הקב״ה מנענע בראשו. פי׳ שמנענע וממשיך בראשו הוא רצה״ע** [רצון העליון] **ב״ה**

وهذا ما قاله حكماؤنا، **ז״ל**: حين يقول بنو إسرائيل: «ليكن اسمه العظيم مباركًا»، وما إلى ذلك، فإن **ה׳** المبارك يومئ برأسه. أي إنه يحرّك «رأسه» ويمدّه إلى الأسفل، وهو الإرادة العلوية، تبارك وتعالى؛

כי אותו מבקשים יהא שמו הגדול מבורך שיהא ברוך ונמשך שמו הגדול שלמעלה מבחינת השתלשלות שהוא גדול ומהולל מאד.

لأن هذا هو المطلوب: «ليكن اسمه العظيم مباركًا»، أي أن يُبارَك اسمه العظيم ويُمدّ إلى الأسفل، وهو يعلو مستوى سلسلة العوالم الهابطة (**השתלשלות**, hishtalshelus)، إذ إنه «عظيم وممجَّد جدًا».

23 **והמשכת רצה״ע** [רצון העליון] **הזה הוא ע״י העלאת אותיות התפלה לשרשן ומקורן כתר העליון ע״י מט״ט** [מטטרון]**. והיינו לפי ששרש האותיות היא בכתר העליון למעלה מבחי׳ חכמה ומוחין אלא שראשית הגלוי היא בחכמה שא״א להשכיל ולהשיג כל דבר מושכל כ״א ע״י אותיות.**

وإفاضة هذه الإرادة (**רצון**, ratzon) العلوية إلى الأسفل تكون برفع حروف الصلاة إلى جذرها ومصدرها، أي التاج العلوي (**כתר**, Keser)، بواسطة متاترون (**מט״ט**, Metatron). وذلك لأن جذر الحروف في التاج العلوي، فوق مستوى الحكمة (**חכמה**, Chochmah) والقوى العقلية (**מוחין**, mochin)؛ غير أن بداية انكشافها تكون في الحكمة، إذ يتعذر فهم أي أمر معقول وإدراكه إلا بواسطة الحروف.

אבל האותיות עצמן אינן בחי׳ שכל שא״א לשכל המושג להשיג ענין מהות האותיות בעצמותם אלא שהן לבוש השכל

لكن الحروف نفسها ليست من مرتبة العقل، لأن العقل الذي يمكن إدراكه لا يستطيع إدراك ماهية الحروف في ذاتها؛ بل هي لباس للعقل.

והלבוש הזה הוא מבחי׳ חיצוניות עליון שירד ונתפשט למטה להלביש את השכל. ומשם יורד עוד להיות אותיות מחשבה ודבור:

وهذا اللباس مصدره البعد الظاهري (**חיצוניות**, chitzoniyus) للمستوى العلوي، الذي هبط وانتشر إلى أسفل ليكسو العقل. ومن هناك يهبط أكثر، فيصير حروف الفكر والكلام.

24 **והנה התורה נתלבשה באותיות ג״כ עד״ז שאותיות התורה שרשן למעלה מעלה מבחי׳ התורה. דאורייתא מחכמה נפקת והאותיות שרשן למעלה בבחי׳ כתר.**

والآن، فإن التوراة (**תורה**) أيضًا تلبّست بالحروف على هذا النحو: فجذر حروف التوراة يعلو كثيرًا على مستوى التوراة. إذ «التوراة تصدر عن الحكمة (**חכמה**, Chochmah)»، أما الحروف فجذرها في الأعلى، في مستوى التاج (**כתר**, Keser).

ואותיות מלשון אתא שהוא לשון המשכה. שהאותיות הן המשכות שבהן ועל ידן נמשך להיות התורה.

وكلمة الحروف (**אותיות**, otiyos) مشتقة من كلمة أتى (**אתא**, asa)، التي تدل على المجيء والإنزال؛ فالحروف هي امتدادات يجري فيها وبواسطتها الإنزال حتى تصير التوراة.

25 **והענין כי הנה כתיב כאשר יאמר משל הקדמוני והוא התורה שהתורה נקראת בשם משל הקדמוני.**

التفسير: ورد مكتوبًا: «كما يقول مَثَلُ الأزليّ الأوّل»، وهذه هي التوراة (**תורה**, Torah)، إذ تُسمّى التوراة «مَثَل الأزليّ الأوّل».

וביאור הדבר ההוא כי הנה ענין המשל הוא להמשיל את הנמשל באופן שיובן מתוך המשל.

وبيان ذلك أن طبيعة المَثَل هي أن يصوّر الشيء الذي يوضّحه، أي المعنى المراد تمثيله (**הנמשל**, nimshal)، على نحو يُفهم به من خلال المَثَل.

והרי המשל הוא ענין אחר שאינו מהות הנמשל. אלא שהנמשל מובן מתוכו ע״י שדומה לו בצד מה.

غير أن المَثَل أمرٌ مختلف، وليس هو ماهية ما يمثّله؛ وإنما يُفهم ما يمثّله من خلاله، لأن المَثَل يشبه ما يمثّله من وجهٍ ما.

26 **וז״ש** [וזהו שכתוב] **וביד הנביאים אדמה. וחז״ל** [וחכמינו זכרונם לברכה] **המשילו מראה הנבואה לאספקלריא שכמו שרואין באספקלריא הגם שנראית דמות הצורה בתמונתה ובצלמה ממש מ״מ אין זאת גוף הצורה עצמה ממש אלא דמותה ותמונתה.**

وهذا هو المكتوب: «وبيد الأنبياء أُشبِّه». وقد شبَّه حكماؤنا، **ז״ל**، الرؤيا النبوية بمرآة (**אספקלריא**, aspaklaria): فكما يرى المرء في المرآة، مع أن صورة الشيء تبدو فيها بهيئتها وشكلها عينهما، فإنها مع ذلك ليست الجسم الفعلي للصورة نفسها، بل شبهها وصورتها فحسب؛

כך כל השגת הנביאים באלקותו ית׳ אין זה אלא בחי׳ דמות ודמיון.

وهكذا أيضاً، فإن كل إدراك الأنبياء لألوهيته، تبارك وتعالى، ليس إلا في مستوى الشبه والمماثلة.

27 **והיינו כמו בחי׳ משל שממנו מובן הנמשל. אבל באלקותו ית׳ ממש כתיב כי לא יראני כו׳ וכמשארז״ל** [וכמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה]**.**

أي إنه شبيه بمَثَلٍ يُفهَم منه المراد. أما ألوهيته تعالى على حقيقتها، فقد كُتب: «لأن [الإنسان] لا يراني»، إلخ، وكما قال حكماؤنا، **ז״ל**.

וז״ש [וזהו שכתוב] **בשלמה וידבר שלשת אלפים משל על כל דבר מד״ת** [מדברי תורה] **כו׳ דהיינו שאמר על כל דבר מד״ת** [מדברי תורה] **רוחניות הענין**

وهذا ما كُتب عن سليمان (**שלמה**): «وتكلّم بثلاثة آلاف مَثَل» في كل مسألة من مسائل كلمات التوراة (**תורה**</bdi>)، إلخ. أي إنه كان يبيّن المعنى الروحي لكل مسألة من مسائل التوراة.

כמו מצות קרבנות מן הבהמה. ומקריבים חלב ודם ע"ג [על גבי] **המזבח בכהן ובגדי כהונה והיה אומר ענין הקרבנות ברוחניות ומהו נקרא חלב ודם ברוחניות ומהו כהן ומהו בגדי כהונה.**

فمثلًا، الوصية (**מצוה**) المتعلقة بالقرابين الحيوانية، حيث يُقدَّم الشحم والدم على المذبح بواسطة كاهن (**כהן**, kohen) مرتديًا الثياب الكهنوتية: كان يشرح أمر القرابين من الناحية الروحية، وما يُسمّى شحمًا ودمًا في الروحانية، وما هو الكاهن، وما هي الثياب الكهنوتية.

28 **והנה גבוה מעל גבוה כמה מדרגות רוחניות זו למעלה מזו. והשיג שלמה בחכמתו שלשת אלפים משל. דהיינו שלשת אלפים מדרגות זו למעלה מזו.**

والآن، [هناك] «عالٍ فوق عالٍ» مراتب روحية كثيرة، بعضها أعلى من بعض. وقد أدرك سليمان (**שלמה**)، بحكمته، ثلاثة آلاف مَثَل؛ أي ثلاثة آلاف مرتبة، بعضها أعلى من بعض.

וכולם אינן רק בחינת משל לגבי בחינת אלקות ממש השורה ומתלבש בתורה.

وكلها ليست إلا في مستوى أو جانب (**בחינה**, bechinah) المَثَل، قياسًا إلى مستوى الألوهية الحقيقية، التي تحلّ في التوراة (**תורה**) وتكتسي بها.

29 **והנה שלמה לא השיג אלא שלשת אלפים משל. אבל באמת כך הוא עד רום המעלות לאין קץ שכולם אינן רק בחינת משל לקדמונו של עולם. דהיינו אור א"ס ב"ה ממש שלמעלה מעלה מבחי' וגדר השתלשלות**

والآن، لم يدرك سليمان (**שלמה**) إلا ثلاثة آلاف مَثَل. ولكن الحقيقة أن الأمر كذلك حتى أرفع المراتب، بلا نهاية: فجميعها ليست إلا بمنزلة مَثَلٍ للأزليّ السابق للعالم، أي للنور اللانهائي (**אור אין סוף**, Or Ein Sof) ذاته، تبارك هو، وهو أعلى بكثير من مستوى سلسلة العوالم الهابطة (**השתלשלות**, hishtalshelus) وحدودها.

לא בבחי' ממלא ולא בבחינת סובב רק שהתורה נמשכה משם ע"י בחינת אותיות והמשכות.

[هي] ليست على مستوى النور الذي يملأ العوالم كلها (**ממלא כל עלמין**, memalei kol almin)، ولا على مستوى النور المحيط بجميع العوالم (**סובב כל עלמין**, sovev kol almin). إنما أُنزِلت التوراة من هناك بواسطة الحروف والإمدادات الهابطة.

30 **וע״ז ארז״ל** [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] **דוד הע״ה** [העליו השלום] **היה מחבר תורה של מעלה בהקב״ה. דהיינו שהמשיך אותיות התורה מאוא״ס** [מאור אין סוף] **ב״ה ממש.**

وفي هذا قال حكماؤنا، **ז״ל**: إن الملك داود (**דוד**)، **ע״ה**، كان يصل التوراة (**תורה**, Torah) العلوية مع **ה'**. أي إنه أنزل حروف التوراة من النور اللانهائي (**אור אין סוף**, Or Ein Sof)، ذاته، تبارك **ה'**.

ועז״נ [ועל זה נאמר] **אשר יעשה אתם האדם כו'. לעשות אותם. שעשיית התורה היא ע״י האדם. וכמארז״ל** [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] **מעלה אני עליכם כאלו עשאוני.**

وفي هذا قيل: «التي يعملها الإنسان»، إلخ: «ليصنعهم»، لأن صنع التوراة إنما يتم بواسطة الإنسان. وكما قال حكماؤنا، **ז״ל**: «أعدّ ذلك لكم كأنكم صنعتموني».

וזהו ותורה אור שהתורה מאירה אוא״ס [אור אין סוף] **ב״ה ממש. אך אין אור התורה עולה בשם אור אלא ע״י נר מצוה:**

وهذا هو معنى «والتوراة نور»: فالتوراة تشعّ النور اللانهائي ذاته، تبارك **ה'**. غير أن نور التوراة لا يُسمّى «نورًا» إلا بفضل «الوصية مصباح».

31 **והענין שהארת אור הנר הוא ע״י שיש אויר סביב האור. משא״כ בלא אויר יכבה ולא יאיר כלל.**

التفسير: تتحقق إضاءة نور المصباح بوجود الهواء حول النور؛ أما من دون هواء، فإنه ينطفئ ولا يضيء البتة.

ולכן אין כופין כלי ע״ג [על גבי] **הנר בשבת שלא יכבה שמחמת כפיית הכלי מונע האויר שסביב האור.**

ولذلك لا يقلب المرء وعاءً على مصباح في يوم السبت (**שבת**, Shabbos)، لئلا ينطفئ؛ إذ إن قلب الوعاء يمنع الهواء المحيط بالنور.

32 **והיינו כי האויר גורם להיות הארת אור הנר לפי שאויר הוא אותיות אור י' שהאויר הוא מקור האור.**

أي إن الهواء (**אויר**، avir) يسبّب إشراق ضوء السراج، لأن كلمة **אויר** تتكوّن من حروف النور (**אור**، or) [و] الحرف **יו״ד** (yud)، إذ إن الهواء مصدر النور.

כי היו״ד שבהעלם אותיות אויר הוא העלם האור ובו ועל ידו נמשך ויוצא האור מההעלם אל הגילוי.

لأن **יו״ד** المستترة في حروف **אויר** هي احتجاب **אור**؛ وفيها وبها يُجذب النور ويخرج من الاحتجاب إلى الظهور.

33 **והיינו כמו בחינת אותיות שלמעלה מהתורה ושם הוא שרש ומקור המצות שהן מושרשות ברצה״ע** [ברצון העליון] **ב״ה שלמעלה מהחכמה בחי׳ דאורייתא מחכמה נפקת.**

وهذا نظير مستوى الحروف التي تعلو التوراة (Torah ,**תורה**)؛ وهناك جذر الوصايا (mitzvos ,**מצות**) ومصدرها، إذ هي متجذّرة في الإرادة العليا، جلّ شأنه، التي تعلو الحكمة (Chochmah ,**חכמה**)، أي المستوى الذي «تصدر فيه التوراة عن الحكمة».

ולכן בעשיית המצות שהן בבחינת העלאה מלמטה למעלה למקורן ושרשן בחי׳ אוי״ר [אויר] **אור י׳ גורם להאיר אור התורה**

لذلك، فإن أداء الوصايا، وهي ارتقاء من الأسفل إلى الأعلى نحو مصدرها وجذرها، في مستوى **אוי״ר** (avir، أي «الهواء») أو [و] حرف **י׳** (yud)، يسبّب إشراق نور التوراة،

כי כל המצות נק׳ בשם צדקה. כמ״ש וצדקה תהיה לנו כי נשמור לעשות את כל המצוה הזאת כו׳.

لأن جميع الوصايا تُسمّى باسم الصدقة (tzedakah ,**צדקה**)، كما هو مكتوب: «ويكون ذلك صدقةً لنا إذا حرصنا على أن نعمل بهذه الوصية (mitzvah ,**מצוה**) كلّها»، إلخ.

34 **וצדקה לדלים ואביונים היא המשכה והשפעה להחיות רוח שפלים.**

والصدقة (tzedakah ,**צדקה**) للفقراء والمعدمين هي إيصال وإفاضة «لإحياء روح المتواضعين».

וכך מעוררים למעלה בחי׳ המשכות להחיות רוח שפלים דקמיה כולא כלא חשיב והכל נק׳ שפלים ודלים אצלו ית׳. וההמשכות וההשפעות הן הן אור התורה. כי אור ושפע הכל א׳.

وهكذا نثير في الأعلى مستوىً أو جانبًا (bechinah ,**בחינה**) من الإفاضات «لإحياء روح المتواضعين»، إذ إن «كل شيء أمامه يُعَدّ كأنه لا شيء»، والجميع يُدعون متواضعين وفقراء بالنسبة إليه تعالى. وهذه الإمدادات والعطاءات هي نفسها نور التوراة (**תורה**)، لأن النور والفيض شيء واحد.

35 **וזהו שארז״ל** [שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] **כל האומר אין לי אלא תורה אפילו תורה אין לו רק צ״ל תורה וגמ״ח** [וגמילות חסדים]

وهذا هو ما قاله حكماؤنا، طيّب ذكرهم: «من يقول: ليس لي إلا التوراة (**תורה**)، فليس له حتى التوراة». بل لا بد من التوراة وأعمال الإحسان (gemilus chasadim ,**גמילות חסדים**)،

כי בלא גמ״ח [גמילות חסדים] **זו צדקה אין אור התורה מאיר לו.**

لأنه من دون أعمال الإحسان، أي الصدقة (**צדקה**, tzedakah)، لا يشرق نور التوراة له.

וזהו אפי׳ [אפילו] **תורה אין לו. פי׳ שאין התורה שייכה ומתייחסת אליו רק התורה היא בחי׳ אותיות הנ״ל.**

وهذا هو [معنى] «فليس له حتى التوراة»: أي إن التوراة لا تخصّه ولا تتصل به؛ بل إن التوراة هي مستوى الحروف (**בחינה**, bechinah) المذكورة آنفًا.

וזהו אמשיך רוח ואייתי רוח. פי׳ רוח היינו בחינת אוי״ר [אויר] **הנ״ל ומתחלה אמשיך מקור בחי׳ אותיות. ואח״כ אייתי וממשיך המשכת אור א״ס ב״ה בחכמה ראשית גילוי האותיות להיות התורה אור:**

وهذا هو [معنى] «يجذب روحًا ويأتي بروح». أي إن «الروح» (**רוח**, ruach) هي مستوى الهواء (**אויר**, avir) المذكور آنفًا: أولًا «يجذب» المصدر، أي مستوى الحروف؛ ثم «يأتي»، فيُنزِل امتداد النور اللانهائي (**אור אין סוף**, Or Ein Sof)، مبارك هو، إلى الحكمة (**חכמה**, Chochmah)، وهي بداية انكشاف الحروف، كي تكون التوراة نورًا.

36 **ובזה יובן ענין מזוזה מימין ונר חנוכה משמאל כי מזוזה היא בחי׳ העלאה ממטה למעלה כמו בחי׳ המצות.**

بهذا يتضح معنى «المزوزة عن اليمين ومصباح حانوكا عن اليسار». فالمزوزة هي جانب الارتقاء من الأسفل إلى الأعلى، مثل جانب الوصايا (**מצוות**).

וענין המזוזה הוא שכותבין פ׳ שמע והיה אם שמוע שכתוב שם אחד ואהבת בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך בחי׳ העלאה.

ومعنى المزوزة أن يكتب المرء مقطعي «اسمع» (**שמע**, Shema) و«ويكون إذا سمعتم» (**והיה אם שמוע**, VeHayah Im Shamoa)، حيث كُتبت كلمة «واحد»، و«وتحبّ بكل قلبك، وبكل نفسك، وبكل ما أوتيت من قوة»: وهذا هو جانب الارتقاء.

37 **וקובעין בפתח הבית להעלות הבית וכל אשר בו כל רכושו וקנינו בכל התיבות להיות בטלים לאהבת ה׳ בכל מאדך בכל ממונך.**

وتُثبَّت اللفافة عند مدخل البيت (**מזוזה**, mezuzah)، لترفع البيت وكل ما فيه، جميع ممتلكاته ومقتنياته في جميع الصناديق، لكي تكون كلها في حالة إبطال الذات، خاضعةً لمحبة **ה׳**: «بكل قوتك»، أي بكل مالك.

ולכן קובעין המזוזה בימין כי וימינו תחבקני כאדם החובק את חבירו שמקרבו אצלו כך נמשך ימין מקרבת להעלות אליו ית' כל הבא לקרב אליו ית'.

لذلك تُثبَّت اللفافة عن اليمين، إذ «ويمينه تعانقني»، مثل إنسان يعانق صديقه فيقرّبه إليه؛ وهكذا يُنزَّل اليمين الذي يقرّب، ليرفع إلى **ה'** تعالى كلَّ من يأتي للاقتراب منه، **ה'** تعالى.

אבל נ"ח הוא המשכת אור התורה. כי היונים רצו להשכיחם תורתך ולכן הוא משמאל. כי מימינו אש דת למו שהתורה נמשלה לאש כנודע.

أما مصباح حانوكا (Chanukah ,**חנוכה**)، فهو إنزال نور التوراة (**תורה**)، لأن اليونانيين أرادوا «أن يجعلوهم ينسون توراتك»؛ ولذلك يكون على اليسار. إذ «من يمينه شريعة نارية لهم»: فالتوراة شُبّهت بالنار، كما هو معروف.

38 **ובפרט שעיקר מצות נ"ח להאיר בחוץ ברה"ר** [ברשות הרבים] **ובחי' רבים היינו טורא דפרודא מבחי' ז' אומות שגם שם יאיר אור ה' וקדושתו שלא יהא העלם והסתר כמו שהיה בימי חשמונאי שרצו היונים להשכיחם תורתך.**

ولا سيما أن أصل الوصية (mitzvah ,**מצוה**) بمصباح حانوكا هو أن يضيء في الخارج، في المجال العام (reshus harabim ,**רשות הרבים**، «مجال الكثرة»)؛ ومرتبة «الكثرة» هي جبل الانفصال (tura difruda ,**טורא דפרודא**)، من مرتبة الأمم السبع: كي يسطع هناك أيضًا نور **ה'** وقداسته، فلا يكون هناك احتجاب ولا استتار، كما كان في أيام الحشمونيين، حين أراد اليونانيون أن «يُنسوهم توراتك (**תורה**)».

וכשגברה מלכות בית חשמונאי תקנו להמשיך אור התורה גם במקום הרבים טורי דפרודא:

وحين غلبت مملكة بيت الحشمونيين، سنّوا إنزال نور التوراة أيضًا إلى موضع الكثرة، جبال الانفصال.

39 **והנה שרש הז' אומות רישיה דעשו בעטפא דיצחק שהוא מבחי' גבורות שהן בחי' שמאל.**

وأصل الأمم السبع هو «رأس عيسو (**עשו**) في حضن إسحاق (**יצחק**)»، وهو من مستوى قوى الشدّة (Gevuros ,**גבורות**)، وهي مستوى اليسار.

אך הגורם להיות המשכת נר חנוכה בשמאל היינו בחי' המזוזה שבימין שהיא בחי' ההעלאה שע"י העלאה זו נעשה בחי' ההמשכה הנ"ל ונמשך גם במקום החשך בחינת טורי דפרודא.

لكن ما يسبّب إنزال مصباح الحانوكا (Chanukah ,**חנוכה**) إلى اليسار هو مستوى الرقّ المثبت على قائم الباب (**מזוזה**, mezuzah) في اليمين، وهو مستوى الارتقاء؛ فمن خلال هذا الارتقاء يحدث الإنزال المذكور أعلاه، ويصل أيضًا إلى موضع الظلمة، إلى مستوى جبال الانفصال.

כי עיקר הדבר הוא להיות החשך דוקא מאיר דהיינו בחי' אתהפכא חשוכא לנהורא. וזהו שארז"ל [שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] (**סוטה מ"ט**) **עלמא אמאי קא מקיים אאיש"ר** [אאמן יהא שמיה רבא] **דאגדתא.**

فإن الأمر الأهم هو أن يضيء الظلام نفسه، أي مستوى «تحوّل الظلام إلى نور». وهذا ما قاله حكماؤنا، رحمهم **ה'** (**סוטה** 49): «على ماذا يقوم العالم؟ على «آمين، ليكن اسمُه العظيم مباركًا» في التعاليم القصصية (**אגדתא**, Aggadah).»

כי אגדתא הוא בחי' תרגום שכל התלמוד הוא בל' [בלשון] **תרגום. ותרגום הוא בחי' אחוריים דקדושה כנודע.**

لأن التعاليم القصصية هي مستوى الترجوم، إذ إن التلمود كله بلسان الترجوم؛ والترجوم هو مستوى الجانب الخلفي (**אחוריים**, achorayim) من القداسة، كما هو معروف.

וכשנמשך להיות שמיה רבא מברך ונמשך גם בבחי' תרגום שהוא בבחי' אחוריים אזי אתהפכא חשוכא לנהורא וזהו עיקר קיום העולם:

وحين يُنزَل ذلك ليكون «اسمُه العظيم مباركًا»، ويُنزَل أيضًا إلى مستوى الترجوم، الذي هو من مستوى الجانب الخلفي، يتحوّل الظلام إلى نور؛ وهذا هو جوهر دوام العالم.

LikuteiTorah.com
الباراشا الحاسيدية

حول هذه الطبعة

.the English translation و This edition contains the Hebrew text

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

.Our English translation, made from the Hebrew without Kehot’s notes: CC BY-NC 4.0

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication /Society and likuteitorah.com. https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0

الترجمة العربية والشروح: أُعدّت لموقع LikuteiTorah.com بمساعدة الذكاء الاصطناعي (openai/gpt-6-luna-pro:batch)، وقورنت بالنص العبري وبموقع سفاريا؛ ولم يراجعها محرر بشري بعد. يرجى التحقق من كل ما هو مهم بالرجوع إلى النص العبري.

طلب الريبي أن تُدرَس مَاماريم باراشا الأسبوع، «الباراشا الحسيدية»، خلال ذلك الأسبوع، موزعة على أيامه السبعة (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306–309). لماذا ندرسها، وما بركات الريبي: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

مشروع مجاني غير تجاري؛ لا يُباع هنا شيء. والمشروع غير تابع لكيهوت أو سفاريا أو مكتبة لوبافيتش. © likuteitorah.com

من likuteitorah.com/ar/torah-ohr/mikeitz/15/

إهداء تكريمًا لـ

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ״ל

والد الريبي، ريب ليفي يتسحاق